

МЕТОДИКА ЗА ПЪРВОНАЧАЛНО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ В ОБЛАСТТА НА ШЕВНАТА ИНДУСТРИЯ

Благойка Пълева- Кадийска, Елена Благова

Югозападен Университет "Неофит Рилски", Технически факултет,
катедра "Машиностроителна техника и технологии",
ул."Ив. Михайлов" 66, Благоевград, България
e-mail: bip_k@abv.bg, elene@abv.bg

РЕЗЮМЕ

Представена е разработената и внедрена методика за първоначално професионално обучение на оператор в шевното производство. Необходимостта от такава произтича от липсата на добре подготвени кадри за шевната индустрия и особеностите на пазара на труда. Методиката е въведена и проверена в конкретно обучение в производствена фирма.

Ключови думи: шевна индустрия, професионално обучение, методика

METHODOLOGY FOR INITIAL PROFESSIONAL EDUCATION IN THE FIELD OF THE SEWING INDUSTRY

Blagoyka Paleva-Kadiyska, Elena Blagova

South-West University, Faculty of Engineering,
Department "Mechanical engineering and technologies",
66 "Ivan Mihaylov" str., Blagoevgrad, Bulgaria
e-mail: bip_k@abv.bg, elene@abv.bg

ABSTRACT

The article presents a developed and implemented methodology for initial professional training of operator in apparel manufacturing at sewing industry. The need for this stems from the lack of well-trained staff for the sewing industry and the labor market peculiarities. The methodology has been introduced and verified as a specific training in a manufacturing company.

Keywords: sewing industry, professional education, methodology

Увод

Един от проблемите, с които са принудени да се справят фирмите от шевната индустрия (ШИ) в страната, е липсата на квалифицирани кадрите. От една страна демографската криза доведе до липса на кадри, от друга на пазара на труда няма много желаещи да работят в тази сфера и голяма част от търсещите работа са с ниско образователно-квалификационно ниво.

Предприятията са изправени пред предизвикателството да намерят работна ръка, която да произвежда продукция, отговаряща на изискванията за качество на шевните изделия. Това се оказва нелека задача. Решение може да се намери във възможността за първоначално професионално обучение в самите предприятия [1]. За ефективността му от съществено значение е наличието на добра методика за него, осигуряваща необходимите знания и умения на кадри, готови за влизане в реалното производство.

Целта на разработката е да представи една примерна методика за първоначална професионална подготовка на оператор в шевното производство, която е приложима в обучение проведено в производствен процес.

Изложение

Наличието на безработица в страната и ниското образование на немалка част от трайно безработните налага необходимостта, както от първоначално, така и от продължаващо професионално обучение. Това са дейности, имащи за цел придобиване на нови специалности (квалификации), развитие или усъвършенстване на съществуващите знания. Актуалността и важността им, като средство за намаляване на безработицата, в последните 8-10 години нарасна.

Проведеното анкетно проучване сред представители на фирми от региона на Благоевград, Кюстендил и Петрич показва, че ръководителите им ясно осъзнават важността на проблема с наличието и подготовката на кадри и изразяват готовност за участие в дейности по продължаващо или първоначално обучение, според специфичните нужди на предприятието. Част от тях вече са предприели мерки за организиране на такива, като са създали собствени центрове за обучение, които отговарят за планирането, прилагането и оценяването на организираните от тях дейности. Други разчитат на външни организации за провеждане на професионалното обучение. Голяма част от фирмите за производ-

ство на шевни изделия кандидатстват и по европейски проекти.

Виждането на основната част от ръководителите е, че ефективността на обучението нараства, ако се провежда по време на професионална дейност на работното място, в самото предприятие. Обучаващите се са със статут на стажанти в програмата за професионално обучение, като в случаите, когато обучението е по европейска програма им се дава възможност да получават помощи от системата за осигуряване срещу безработица.

При организиране на първоначално професионално обучение в областта на шевната индустрия съществен проблем е ниското образование на част от участниците. Създаването на подходяща методика, приложима в тези условия се оказва сериозно предизвикателство.

Представеният по-долу подход за действие е разработен за целодневно обучение (съответстващо на 8 часов работен ден), за период от 3 до 4 месеца. При необходимост, методиката може да бъде модифицирана и приспособена за прилагане при други срокове. За проверка на пригодността ѝ тя е приложена в обучението на нехомогенна група, състояща се от хора с различно ниво на образование - от завършили 6-ти клас до висшисти с техническо образование. Логично тези с по-високо образование показваха по-добра възприемчивост на теоретичния материал.

За практическото обучение методиката доказва своята ефективност, като обучаващите показваха много добри резултати на проведените тестове за проверка на техните знания и умения за изпълняване на възложени задачи в реална работна среда.

МЕТОДИКА ЗА ПЪРВОНАЧАЛНО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ В ОБЛАСТТА НА ШЕВНАТА ИНДУСТРИЯ

Целта на обучението е да подготви оператори за шевното производство с квалификация за работа във фирмата. Необходимия учебен материал е разделен в модули. По всеки от тях се провеждат теоретични и практически занятия. Знанията се представят пред обучаващите поетапно, като след всеки модул се проверява нивото им на усвояване. При необходимост, по преценка на обучаващия и според резултатите от тестовете, се прави повторения на недоста-

тъчно добре усвоените въпроси едновременно с практическите занимания:

- Машинознание - машини и съоръжения за шевната индустрия [2];
- Материалознание - основни и помощни материали [3];
- Технология - общи похвати и шивашки техники за работа с машини и съоръжения за шевната индустрия [4];
- Ръчни дейности.
- Техника за безопасност.

В модул "Машинознание", по мнение на авторите, са необходими общи знания за:

1. Принципи на положения - устройство на шевните машини и съоръжения, техниката за влаготоплинна обработка (ВТО) и за кроене.
2. Общо обслужване - правила за работа с машините и съоръженията, позиция на оператора по време на работа, ергономия на работното място, захващане и подаване на материала и др.
3. Принципи на действие - правилна работа на отделните механизми.
4. Техническо обслужване - смяна на конци, игли, иглени плочки, регулиране опън на концата и натиск на крачето, зареждане и осигуряване на параметрите на съоръженията за ВТО, поддържане на машините и съоръженията за кроене.

Обучението по модул "Материалознание" съдържа:

1. Общи знания за текстилните суровини и материали.
2. Основни и спомагателни материали, използвани в конкретното производство - тестване на материалите за определяне на свойствата им.

Модул "Технология - общи похвати и шивашки техники при работа с машини и съоръжения за шевната индустрия" са включени теми за:

1. Класификация на шевове и приложението им.
2. Технологична последователност при изработване на детайли, възли и монтаж на шевните изделия според спецификата на производството във фирмата.
3. ВТО на детайли, възли и готови изделия в съответствие с изискванията за качество и при използване на наличните машини и съоръжения.

В обучението за извършване на "Ръчни дейности" се изучават:

1. Междинни и крайни дейности по изработване на шевните изделия.
2. Довършителни операции - етикиране, опаковане и разпределяне на готовата продукция според изискванията на фирмата.

Модул "Техника за безопасност" включва:

1. Общи положения за безопасност при работа с машини и съоръжения за ШИ.
2. Пожаробезопасност.
3. Първа помощ при трудови злополуки, бедствия и аварии.

По всеки от модулите се провеждат теоретични и практически занятия, които са съобразени с производството на фирмата и наличните машини и съоръжения. Възприетият принцип подпомага бързото приспособяване на обучаваните в реални работни условия.

За успеха на методиката от съществено значение е предварителното проучване за наличната техника и организацията на производството в шевното предприятие. Такова бе направено от авторите и в резултат на него методиката бе адаптирана към условията на конкретната фирма.

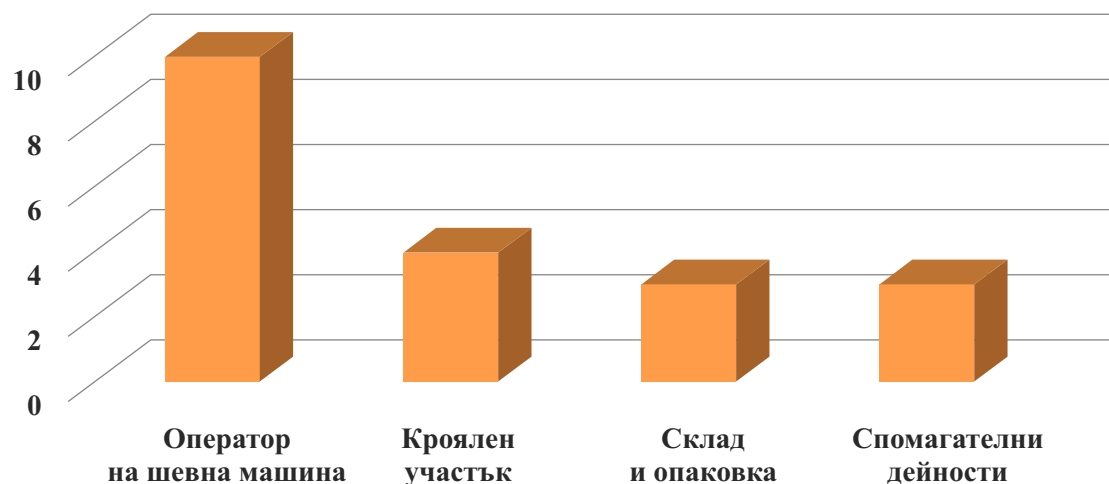
РЕЗУЛТАТИ ОТ ВНЕДРЯВАНЕ НА МЕТОДИКАТА

Разработената методика е приложена във фирма за производство на дамска и мъжка конфекция. В първоначалното обучение бяха включени 20 човека, на възраст между 22 и 50 години, с различна степен на образование. Целта е да се подготвят кадри с квалификация за работа във фирмата. По време на обучението бяха проведени поредица от тестове, които да установят нивото на усвоени знания. На финала се извърши тестване за определяне на пригодността на обучаваните за заемане на различни длъжности от шевното производство.

Установи се, че всеки от обучаваните покри изискуемия минимум от компетенции, като:

1. 10 от тях показаха най-високи резултати за работа като "Оператор на шевна машина";
2. 4-ма за работа в "Кроялен участък";
3. 3-ма за дейности в участък "Склад и опаковка";
4. 3-ма за "Спомагателни дейности" - ръчник.

Разпределение на обучаваните по дейности в шевното предприятие след завършен курс за първоначално професионално обучение

Фигура 1 Резултати от финалния тест, определящ пригодността на обучаваните за заемане на длъжности от ШИ

Ускорените темпове на технологични промени, навлизането в производството на нови материали изисква непрестанно актуализиране на знанията и уменията. Бързото осъзнаване на необходимостта му от ръководителите на предприятията и организирането му ще гарантира добрата подготовка на персонала и качеството на произвежданата продукция.

Заклучение

1. Разработена е методика за първоначално професионално обучение на оператор в шевното производство.

2. Методиката е въведена и проверена при първоначално професионално обучение в производствени условия.

3. Въвеждането ѝ показва много добри резултати, като цялата обучителна група постигна желаните резултати в предвидените срокове.

Литература

1. Продължаващо професионално образование и обучение - състояние и перспективи, Сборник научни статии, УИ "Н. Рилски", 2008
2. Трифонов, К., Шевни машини и съоръжения, Техника, София, 2002 г.
3. Георгиева С., Текстилно материалознание, С., Техника, 1991 г.
4. Кънчев, Ц. Петров, Хр., Гиндев, Г., Янов, П. Технология на облеклото, С., Техника, 1998 г.